

BEVAR LYSEJORDET – SPØRSMÅL OG SVAR

1.) Ofte stilte spørsmål/påstander

Det er jo fullt mulig å gjenopprette området så det blir (nesten) som før.

- Inngrep og utslipp i nasjonale naturverdier vil medføre påvirkning av sårbare arter (rødlistearter) og naturtyper. Dette kan inkludere irreversible skader. Denne konsekvens og risiko er aldri utredet eller vurdert med relevant kunnskapsgrunnlag. Kunnskapsgrunnlaget i 2018/2021, som dagens vedtak er basert på, samt konsekvensutredningen av naturmangfold i 2018/2019, konstaterer at *”Delområdet har ubetydelig eller ingen verdi for naturmangfold”*. Etter 2023 er kunnskapsgrunnlaget et helt annet, det er identifisert minst 128 rødlistearter, og det er formelt etablert prosess for etablering av naturreservat. Krav til oppdatert kunnskapsgrunnlag, og “Føre-var”-prinsippet iht. Naturmangfoldloven må gjelde.
- Det er stor usikkerhet rundt plan og økonomi for tilbakeføring av friområdet. I konsekvensutredningene var formuleringen “området skal returneres til opprinnelig tilstand”, mens i senere dokumenter står det at “området skal returneres til opprinnelig tilstand **så langt det praktisk lar seg gjøre**”. Det er stor risiko for at restene av anleggsveien kommer til å bli en steinrøys i akebakken, og at revegetering ikke lar seg gjøre.

Tverrslog på Lysejordanet medfører jo bare en midlertidig belastning på Lysejordanet som vi alle må leve med.

- Midlertidighet i ca. fem år er av myndigheter og domstoler i andre tilsvarende saker vurdert som tilsvarende permanent.
- Ca. fem år er ikke midlertidig for barn som i dag bruker området både i fritiden og i forbindelse med skole og barnehage.

Det er jo utredet flere alternativer!

- Nei - det er ikke utredet flere alternative løsninger for underjordisk kabel, selv om Oslo kommune og Bærum kommune (med flere) har bedt om det i flere omganger.
- Statnett hadde vurdert alternativer før konsekvensutredningen, men disse ble lagt til side, basert på vurderinger som ikke er relevante, i hvert fall ikke i dag.

Andre vil jo få like store ulemper som oss dersom kabelen ikke skal gå under Lysejordanet.

- Nei. Det finnes andre mulige løsninger uten inngrep i sårbar natur, uten uforholdsmessig store og langvarige inngrep i friområder som Lysejordanet, og uten mangeårig brudd på retningslinjer og forskrifter for støy. Anleggsperioden vil ikke være lengre, når tid for tilrigging og opprydding inkluderes i vurderingene.

Hvorfor er det besluttet å legge tverrslaget til Lysejordet?

- Dette er et spørsmål vi ofte får, og som vi synes er vanskelig å svare på. Vi ser ingen gode grunner til at tverrslaget skal legges på Lysejordet

Er ikke dette bare noen sinte naboer?

- Nei, det er en hel bydel som står sammen og vi blir stadig flere. (Og bl.a. Oslo og Bærum kommuner har i høringene fra og med 2019 krevet andre alternativer utredet).
- Dette handler ikke om «Not In My Backyard», det handler om at dette alternativet har så mange alvorlige konsekvenser, ikke bare for de nærmeste naboene.

Har ikke dere sagt ifra før?

- Vi – de aller fleste berørte - har ikke visst om det ...

Er det farlig å bygge på kvikkleire i en bratt bakke?

- Det kan det være, vi vet bare ikke hvor farlig. Vi vet heller ikke hvor mye avbøtende tiltak vil koste og om grunnforholdene utgjør en ytterligere risiko for utslipp til Lysakerelva, vegetasjon og naturverdiene generelt.

Kan ikke dyrene bare flytte et annet sted?

- Mye av naturmangfoldet er vegetasjon og andre arter stedbundet til lokale naturtyper og elva. For fugler og dyr er dalen et sammenhengende område som ikke bør utsettes for vedvarende støy og stenging av trekk opp og ned dalen.

Vil dere heller ha monsternaster?!

- Nei. Vi støtter bruken av underjordisk kabel, men krever grundig utredning av de mest egnede alternative traséene som finnes pr i dag.

Er det ikke viktig med en forbedret strømkapasitet?!

- Jo, så klart. Men vi ønsker at arbeidet med strømtilførselen gjøres på hensiktsmessig måte, og at alternativer utredes. Miljø og samfunnsinteresser må legges til grunn for valg av løsning.

2.) Våre spørsmål og kommentarer

Hvorfor gjøres det ikke samordnet areal- og transportplanlegging for å se anleggsområder og traséer i sammenheng, i dagens lys?

Herunder;

- Vurdering av mulige anleggsområder der det allerede er etablert grå arealer,
- Vurdering av anleggsområder som legges ved vei, og som ikke krever 23 000 m² i natur-/friområde, 3-4 ganger større enn nødvendig.
- Vurdering av muligheter under eller over Husebyplatået, med store underjordiske volum, og gråarealer over bakken.
- Mulighet for å se Røa tunnel og Kabeltunnel i sammenheng, både for anleggsområder og for trasé.
- I disse nye mulighetene kan det ligge store økonomiske og tidsmessige innsparinger.

Er de samlede forarbeider, etterarbeider og kostnader ved å legge anleggsområdet i en akebakke virkelig vurdert?

I konsesjonssøknaden er anleggsperioden anslått til 3-4 år. Det kan imidlertid se ut som de voldsomme tilriggingsperioder og oppryddings- og revegeteringsperioder ikke er medtatt.

Flere steder er anleggsperioden kommunisert som ca. 3 år (36 måneder). Dette er en undervurdering.

På grunn av Lysejordets størrelse og uegnethet vil tidsforbruket før oppstart og etter ferdigstillelse av selve kabeltunnelen kunne utgjøre 1-2 år mer enn det som f.eks. gjelder for Rektorhaugen ved Sogn-Ulven. Sogn-Ulven har en noe lengre tunnel, og her er samlet anleggstid nylig utvidet til seks år.

Hvis alle aktiviteter som berører området medtas får vi (måneder);

1. Anleggsgjerde og støyskjermer ca. 1 km (1-2)
2. Avkjøringsfelt, midlertidige gangveier, busstasjon, anleggsvei, riggplass (4-6)
3. Påhugg og tverrslagstunnel (4-6)
4. Kabeltunnel (18-22)
5. Tekniske installasjoner kabel (12-18)
6. Forsøk på tilbakeføring av inngrep og utslipp i naturområde og friområde (4-6)
7. Forsøk på revegetering (8-12)

Det er mest sannsynlig at anleggsområdet eksisterer og friområdet må stenges i 51-72 måneder.

➡ Totalt ca. 5 år med stor risiko for forsinkelser.

I og med at tidsforbruket er undervurdert, er det og sannsynlig at kostnadene er undervurdert, og da særlig kostnadene knyttet til etablering og opprydding ved Lysejordet.

Hvordan kan krav til utredning av alternativer være ivaretatt, når det kun er vurdert ett anleggsområde (for et ikke-anbefalt konsept)?

- Utredning av kabel-alternativer må i større grad baseres på miljøvirkninger og samfunnsøkonomi, og ikke tilsynelatende avledes av eksisterende mastetrasé og grunneier-situasjon.

3.) Spørsmål uten gode svar..

- Hvordan er høringsinstansenes medvirkning ivaretatt når Lysejordet ble frarådet av de fleste berørte (herunder Oslo og Bærum kommuner)?
- Hvordan er befolkningens medvirkning ivaretatt når nesten ingen av de berørte i 2024 er kjent med saken før april 2024?
- Er planprosessen for naturreservat stanset? Hvordan er Statsforvalterens og Klima- og Miljødepartementets ansvar ivaretatt?
- Staten, med bl.a. Miljøvernministeren, stiller strenge krav til planvask og streng oppfølging av gjeldende arealformål i kommunene - Bør også Staten bør være like streng i eget hus?

4.) Spørsmål til Statnett som miljøansvarlig aktør

Statnett er en statlig aktør som har uttalte ambisjoner om å være en «miljøansvarlig utbygger». På sine egne nettsider skriver Statnett følgende om seg selv:

"Å ivareta naturen når vi bygger strømmettet er en viktig oppgave og strategisk prioritet for Statnett. (...) Vi skal unngå bygging i sårbar og verdifull natur. (...) I planlegging av nye anlegg har vi et spesielt fokus på å bevare truede og sårbare arter, og vernede områder. Før vi søker konsesjon, utredes omfang og konsekvens for natur og biologisk mangfold av ulike alternative løsninger."

Våre spørsmål til dette:

- Det er åpenbart viktig for Statnett å unngå å bygge i sårbar og verdifull natur, og da bør vel den nye rapporten fra Biofokus alene være god nok grunn til å gå en ekstra runde med utredninger av alternative traseer?
- Naturmangfoldloven §8 sier at beslutninger som denne «skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.» I den nye Biofokus-rapporten blir hele Lysakervassdraget, inkludert det planlagte området, beskrevet som nettopp sårbart og verdifullt, også i nasjonal sammenheng. Slik vi forstår Naturmangfoldloven vil det dermed være rimelig å anta at Statnett faktisk er pålagt å utrede alternativer på grunn av det nye kunnskapsgrunnlaget, men Statnett har vel høyere ambisjoner innen miljø- og bærekraft enn kun de lovpålagte «minimumskravene»?

På Statnett sine nettsider kan man også lese følgende:

«Miljøhensyn skal vektes på lik linje med økonomiske og tekniske forhold når vi tar beslutninger for å redusere miljøpåvirkning og risiko for alvorlige hendelser.»

Det såkalte «Grinialternativet» ble forkastet først og fremst på grunn av en grovt beregnet ekstrakostnad på 150 millioner kroner, og det er dermed de økonomiske forholdene som har blitt vektet tyngre enn miljøhensyn.

Noen flere spørsmål rundt dette:

- Hvilke samfunnsøkonomiske kostnader legger man til Lysejordet-alternativet, med tanke på den helsemessige belastningen flere hundre familier vil bli utsatt for når de får dette så tett på hjemmene sine over en periode på minst 3-5 år?
- Ifølge biologer er det et faktum at det er mer samfunnsøkonomisk gunstig å *ta vare på* natur heller enn å reparere, og at dette kan spare samfunnet for millioner. I konsekvensutredningen er det imidlertid formulert slik at området vil bli satt tilbake til opprinnelig stand *«så langt det praktisk lar seg gjøre»*. Med denne formuleringen har ikke Statnett forpliktet seg til noe målbart rundt gjenoppbyggingen av området. Hadde de derimot forpliktet seg til å faktisk sette området tilbake til opprinnelig stand ville det åpenbart medført urimelig høye kostnader. Har Statnett noen kommentarer til dette resonnementet? Hva er bakgrunnen for at Statnett ikke lenger har som ambisjon å sette området tilbake til opprinnelig stand, uten forbehold?
- Kjenner Statnett til endringer i tekniske forhold som gjør at «Grinialternativet» ikke lenger fremstår som like utfordrende, f.eks. endringer rundt Telenor-kablene, som bl.a. ble nevnt i bakgrunnen for vedtaket?

Vennlig hilsen

Unni, Hilde, Terje (905 44 930)